

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štempelj) znesse vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Velja do konca tekočega leta
po pošti in v Ljubljani na
na mesec . . . . . — 80 "
posamezne številke po — 7 "

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedija v
Blaznikovi tiskarnici na Bregu.

Izhaja

po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Petindvajsetletnica cesarja FRANČIŠKA JOŽEFA I.

Naš presvitli cesar Franc Jožef I. obhaja danes petindvajsetletnico svojega vladanja in z njim vred praznujejo ta dan vsi Avstrijski narodi.

Šest sto let vlada Habsburška rodbina v Avstrijskih deželah, veliko veselega pa tudi veliko britkega skusili so njeni vladarji v tem dolgem času, a nobeden ni skusil toliko, kakor cesar Franc Jožef I. Upor v domačih deželah in vnanje vojske, ki so mu vzele dve najlepši deželi, prizadjale ste veliko skrbi in bridkosti cesarju, čigar blago srce je želelo odvrniti od svojih narodov vsaktero zlo in nesrečo. A še veliko bolj, kakor ti vnanji boji, njegovo srce boli borba, ki jo vidi med svojimi narodi, kar pričajo besede, ktere je pred nekaj leti govoril svojim ministrom: „Storite že enkrat mir med mojimi narodi“

Mir in srečo dati narodom, prizadeval si je že 25 let v svoji nesebičnosti je bil pripravljen za vsaktero žrtev, da bi narodi bili srečni. Zato pač zasluži, da mu oni danes razodevajo svojo vdanost, zvestobo in hvaležnost za žrtve, trud in skrbi, ktere je za nje imel. Čutja radosti in hvaležnosti res danes donijo iz vsih pokrajin obširne Avstrije do cesarskega prestola, iz vseh krajev pošiljalo se mu adrese, v kterih ga podložni zagotavljajo svoje vdanosti in zvestobe.

Pa da si le eno čutilo danes navdaje vse stranke so vendar jako različni viri, iz kterih to čutje izvira. Ustavoverci se vesele zarad ustave, ktero so si vstrojili da gospodujejo čez druge stranke. Pa ta vdanost dozdeva se nam samopridna, ker trpi le toliko časa, dokler ji vladar streže; take vdanosti, ki očitno proglašajo, da naj Avstrija razpade, ako ne more v nji več gospodovati, mi ne poznamo in tudi danes za njo nimamo lepe besede; naša vdanost si je marveč vsikdar enaka in smo tudi že djansko pokazali, da nam je država in cesarska rodbina pri srcu; z veseljem smo žrtvovali življenje in blago, da smo rešili Avstrijo iz nevarnosti, ktera ji je pretila od vnanjih sovražnikov in deloma tudi od njih, ki se zdaj s svojo vdanostjo ponašajo, nas pa tako radi proglašajo za sovražnike države in prestola. Naša vdanost do vladarja in njegove rodbine ne izvira iz dobičkarije, ampak iz notranjega prepričanja, da vsaki postavni vladar ima svojo oblast po božji volji, in da se po nauku sv. katoliške cerkve ustavlja Bogu, kdor se ustavlja postavnemu vladarju.

Mi spoštujemo pravice, ktere postavni vladar in njegova rodbina po narodnem in božjem pravu ima do prestola in zato mu ostanemo zvesti in vdani tudi v neugodnih okoljšinah. Pa če imajo vladarji pravico tirjati vdanost in zvestobo od svojih podložnih, imajo tudi dolžnost ohraniti in čedalje bolj gojiti jo, s tem da spoštujejo njih pravice in v njih prid vestno obračajo oblast, ktero po božji volji imajo. Habsburški vladarji so si za to vedno prizadevali, in če tega niso vselej dosegli, bili so krivi tisti, ki so vdanost iskali v tem, da so hvalili in povzdigovali vsa njihova dela, in prikrivali jim bolečine in potrebe naroda. Taka vdanost je napčna in zakrivi prepad države in dinastije.

Prava vdanost vé povedati resnico in skrite pregreške, da se o pravem času popravijo, in vladar in narodi škode obvarujejo.

Dasi tedaj ne hvalisamo vsega, kar dandanes v Avstriji vidimo, vendar ostanemo zvesto vdani presvitlemu cesarju, trdno se zanašaje, da bode polagoma odpravil vse, kar zveste njegove narode teži, in da bode v drugi dōbi svojega vladanja videl vse narode lepo složne in zadovoljne. Zato iz srca zakličemo:

Bog živi, Bog ohrani našega cesarja

Francišeka Jožefa I.

Adresa,

ktero je deželni zbor Kranjski poslal presvitlemu cesarju za petindvajsetletnico, in ktero mu bode posebna deputacija danes izročila, se glasi:

Vaše cesarsko in kraljevo apostolsko Veličanstvo!
Presvitli cesar in gospod!

V soglasnem akordu donijo čutja radosti in hvaležnosti iz vseh krajin avstrijskih do prestola cesarskega.

Po višavah gorá, v nižavah dolin, po mestih v palači in v samotnih hišicah na kmetih zaveda se Avstrijan slehernega rodu, slehernega stanú imenitnega pomena onega dné, s katerim poteče petindvajsetletna dōba žrtev polnega in mnogokrat viharnega vladanja Vašega cesarskega in kraljevega apost. Veličanstva.

Zastop vojvodine Kranjske bliža se najvišjemu prestolu s prezvesto vdano prošnjo, da Vaše Veličanstvo blagovoli premilostno sprejeti vošila sreče in blagoslova, ki jih ponižno pokloni dežela Kranjska.

Vošila ta so prešinjena s toplo ljubeznijo do posvečene osebe Vašega Veličanstva, do presvitile Vaše rodbine, do naše domovine; ona so polna iskrene hvaležnosti za vso milost in skrb, ki jo je Vaše Veličanstvo naklonilo tudi tej deželi presvitile krone Vaše.

Pretile so silne nevarnosti že o začetku vladanja, hudi boji bili so doma in navzunaj, ko se je starodavno cesarstvo prerodilo pod geslom Vašega Veličanstva, zato tim sijajniše razsvetljuje dan sedanjega vspeha pomlajeno in okrepcano državo.

Na podlagi prava in svobode osnovalo je Vaše Veličanstvo in dovršilo sostavo konstitucijalne države, za katero temeljni kamen postavili so pred sto in več leti preslavni pradedi Vaši, ter to delo venčalo s tem, da je Vaše Veličanstvo narode avstrijske pripoznalo za svobodne in polnoletne.

Brezmerni hvaležnosti narodov in presrčnim čustvom o takem vspehu petindvajsetletnega cesarskega žrtovanja in ljubezni pridruži naj se spolnitev iskrenih vošil.

Mili Bog naj Vašemu Veličanstvu podeli še skozi mnogo dalji in mirni čas vladarsko radost, vsim narodom pa, ki so združeni pod Vašim najvišim geslom, blagonosni vžitek modrosti in milosti Vašega Veličanstva.

Bog blagoslovi in osreči Vaše Veličanstvo!
presvitlo cesarsko rodbino, in domovino!

V najzvestejši pokornosti in vdanosti:

Deželni zbor vojvodine Kranjske.

Politični pregled.

V Avstrijskih deželah.

Cesar in cesarica sta se 30. novembra iz Pešte vrnila na Dunaj. 1. in 2. decembra je cesar sprejemal deputacije, ki so mu prišle čestitat za petindvajsetletnico. Danes zvečer so vse te deputacije povabljeni k soareji v redutnih dvoranah. — 6. januarija se cesar poda k ruskemu caru v Petrograd.

Grof Ludevik Paar, dosedanji poslanec na Danskem, pride za poslanca k sv. Očetu, ki so s tem imenovanjem, kakor „Vaterland“ piše, prav zadovoljni.

29 Českih poslancev se je poslanstvu za deželni zbor odpovedalo. Kakor „Pokrok“ in „Politik“ pišeta, neki pravijo, da so to storili, ker so volilcem obljubili, da se bodo vdeležili deželnega zbora. Ker je pa večina narodnega kluba sklenila, ne se vdeležiti, zato odstopijo od poslanstva. Večina narodnih poslancev opravičuje sklep, zakaj se deželnega zbora ne vdeleži, dasi vseh vzrokov zaradi tiskovne postave ne sme objaviti. Sicer pa prepusté svojim volilcem, da pri novih volitvah pokažejo, ali še zaupajo svojim voditeljem, ali ne. Oni se jim ne bodo vsiljevali, če z njihovo politiko niso zadovoljni. Tega pa volilci gotovo od njih tirjali ne bodo, da bi delali proti svojemu prepričanju.

Čehi so nam bili do sedaj v izgled in spodbudo; s ponosom smo kazali na nje, na njih slogo in edinost, ktera jim je pridobila toliko slave in veljave. Prav žalilo nas bo, če se tudi med njimi vname nesloga in domač prepir, ki sta pri nas obrodila sad, kterega se le ustavoverci vesele.

V Ogrskem glavnem mestu bila je 28. novembra petindvajsetletnici cesarjevi na čast sijajna razsvetljava. Cesarju in cesarici doneli so z navdušenimi živio-klici, ko sta se peljala v gledišče. 29. nov. poklonile ste se cesarju deputacije obeh Ogrskih zborov, in hrvaškega deželnega zbora. — Zbornica magnatov je sprejela postavo o posojilu. — Deakova stranka je 30. nov. sklenila prositi Szlavya, da ne bi stopil iz ministerstva. Szlavy bode v prihodnji seji razodel svojo misel. Da ni vse tako lepo vredjeno, kakor Deakovci želijo, razvidi se iz tega, da hoče Franc Deak, ki je bil duša dosedanje Ogrske politike, odpovedati se poslanstvu zavoljo bolehnosti (?).

Vnanje države.

Francoski ministri so: Broglie podpredsednik in minister notranjih zadev, Decazec vnanjih, Fourton bogočastja, Deseiligny kupčijstva, Larey očitnih podvzetij, Depeyne prava; Mayne, Barail in Dompierre ostanejo. Fourton je privrženec desnega središča, Larcy in Depeyne pa legitimistične stranke.

Broglie je narodni skupščini predložil postavo, da v vsih večih krajih prezident republike imenuje mēre (župane) izmed občinskih svetovalcev. Po manjših krajih pa jih imenujejo prefekti. — Markez de Noailles imenovan je za francoskega poslanca pri papežu. Grof Harcourt pride neki za poslanca v London, grof Chaudordy pa na Dunaj ali pa v Švico.

Laški denarni miniser je zbornici poslancev 28. nov. razodel, da bode primanjkljaj za l. 1874 znašal 130 milijonov. 118 milijonov se bode rabilo za izdelavo železnic in državnih poslopij. — Papež so razposlali ravnokar encikliko, v kateri naštevajo težave sv. cerkve, ki jih trpi na Laškem, v Švici, na Nemškem in v nekterih ameriškanskih državah. Največ so temu krive skrivne neverne družbe, posebno frajmavrarske, ki so v roke dobile vladu v nekterih deželah, s katero hočejo zatreti sv. cerkev.

V Švici je Šentgalski veliki svēt dal postavo, da se morajo duhovni, ki kalé verski mir, kaznovati z denarno globo do 1000 frankov, z ječo in zgubo svoje službe.

Na Španjskem je čedalje več nerednost; kakor poroča nek telegram iz Londona, pripravljajo se v Madridu, da bi odpravili sedanjo vladu in oblast izročili Serrano-tu za Izabelinega sinu Alfonza. — Vlada je sklenila ladijo „Virginus“ Amerikacem nazaj dati, in izročiti ji tudi vse jetnike, kolikor jih je še pri življenju. Potem pa bode sodnija velikih držav razsodila, ali ima Španjska škodo povrniti ali ne. Vlada se bo pa opravičila zaradi svojega vedenja.

Srbski knez je 27. nov. odprl skupščino s prestolnim govorom, v katerem posebno to povdarja, kako pristrčno je bil knez sprejet na svojem popotovanji od cesarja Franca Jožefa in od francoskega predsednika Mak Mahona. — Denarni miniser je predložil postavo o davku na pivo; skupščina je pritrdila davku za tabak.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Iz druge seje, 28. nov. poročati nam je še o razgovorih, kateri so bili, kakor smo v zadnjem listu omenili, jako pomenljivi in to zaradi tega, ker so trije nam nasprotni poslanci, vsi tudi državni poslanci, pokazali, kake misli jih sprehajajo o nekterih zadevah, ki se tičejo naroda in duhovščine.

Prvi je že dosti znani gosp. Dežman-Pride na vrsto poročilo deželnega odbora o volitvi obeh poslancev ljubljanskega mesta, dr. Suppana in Kaltenegegerja in poročevalec g. dr. Costa pové, da je bil glavni in edini vzrok tega, da se je ta volitev tako dolgo neodločena pustila, ljubljanski magistrat, ker ni hotel izročiti deželnemu odboru onih sredstev, po kterih bi se bila dala volitev prej že pregledati in preiskati. Poročilo pa nasvetuje, ker se ni moglo najti toliko neveljavnih glasov, kolikor bi jih bilo treba, naj bi potem prišla narodna poslanca v zbor, se stavi predlog, da deželni zbor sklene: 1. Vvrstenje onih gosp. častnikov izvan službe v volilni imenik za deželni zbor, kateri nimajo v Ljubljani domovinske pravice, pa tudi v Ljubljani davka ne plačujejo, ni v postavi vtemeljeno; 2. volitev gosp. dr. Suppana in dr. Friderika pl. Kaltenegegerja se odobruje.

K temu se oglasi Dežman, rekoč, da je v Ljubljani trojno častnikov: prvi del v Ljubljani ne plačuje nobenega davka, tudi niso v imeniku volilcev; drugi, ki nimajo domovinske pravice in plačujejo davka manj od 10 gld., tudi niso v zapisniku; in tretji, ki plačujejo dosti, četudi v Gradcu in so brez domovinske pravice, so sprejeti v volilni imenik, ker je enako, ali se jim davek odtegne od plače že v Gradcu ali v Ljubljani, da le plačujejo. Ker je vojna blagajnica v Gradcu, ne morejo tukaj plačevati. — Dalje meni, da deželni zbor ni kompetenten, rešiti vprašanje, kje imajo ti častniki volilno pravico.

Dr. Costa mu prav dobro odgovori blizo tako-le: Takih primerljejev, da kdo plačuje kje davek, pa tam vendar nima volilne pravice, je več. Vendar je naravno, da tam, kjer kdo davek plačuje, ima tudi volilno pravico. Častnikom se ta volilna pravica nikakor ne more odrekati, toda če hočejo v Ljubljani volilno pravico imeti, naj tudi tukaj davek plačujejo, sicer naj pa zahtevajo v Gradcu volilno pravico. Da pa davka ljubljanskemu mestu ne plačujejo, temu je najjasniši dokaz to-le: Ljubljanski

Podlistek.

Prof. J. Marn spisuje po „Učit. Tovaršu“ znanega „Jezičnika“, kterega IX—IX leto je ravnokar dovršeno, in temu predmet je „Metelko v slovenskem slovstvu“. Da tudi oni, ki „Tovarša“ ne beró in „Jezičnika“ ne poznajo, nekoliko izvedo, v kakem duhu je spisan, naj „Slovenec“ čitateljem svojim ponatisne izmed 60 razdelkov št. 42. in 43.:

42. Kdor hoče pravilno pisati, mora se slovnice učiti, dokler je še mlad; nekako tudi v tem nauku velja: „Ura zamujena — ne pride nobena“. Tega pa lahkomišelná mladina velikokrat noče spoznati. Taka, tudi prav zmožna,

za slovenščino strastno vneta mladina je Metelkotu prizadevala dokaj grenjav, bodi si pismeno, bodi si ustmeno, in le čuditi se mora človek, kako mirno je presojal on tudi take reči. V dokaz náte le spiska dveh slovečih pa obéh že umrlih pisateljev o slovniški učenosti po besedah Kvintilijanovih: Slovniška učenost je izmed vsih vednost edina, ktera več koristi prinese, kakor kaže; kaže namreč le majhne reči, pa je podpora vsim, tudi največim učenostim in toraj potrebna mladini, prijetna starim, in vsim mila spremljevalka skrivnost. Da se tim bolje pokaže starega učitelja previdna resnoba, pa mladih dijakov (časih — brez zamere — divjakov) preširna kratkovidnost. Spiska sta v tedanji obliki z vmes rudeče pisanimi, tukaj v oklepkih različno tiskanimi opombami Metelkovimi.

I. „Da slovniška učenost več prinese, kakor pa kaže, je tako gotovo, da najbolj zabita buča nad to resnico dvomila ne bo; le poglejmo namreč, kaj je že ta učenost prinesla, in vidili bomo cele sklade slovnice in družih

slovstvenih neizrečeno učenih knjig; kaže pa nasproti tako malo, da ni bolj krotke živali, kakor je slovničar, ki se le s črkami peča. (Ni lepo rečeno.)

Da je potrebna podpora vsim učenostim, se bo pa iz tega najlože previditi dalo, če je bila med vsimi učenostmi najprva na svetu, ker dokler podpore ni, tudi reč, ki ima na nji stati, obstati ne more. Če pa je taka ali ne, pa vsak vé, in ni treba, da bi mu jaz to reč dalje razlagal.

Da je slovnica mladini potrebna, pa mora zopet gotova resnica biti, sicer bi je nam ne vlivali tako v glavo, da nas že glava in trebuh od nje bolí. (Vaša oholnost je tega kriva, ki vas pa, ako je ne premagate, v prepad pahne.)

Prijetna starim že mora tudi biti, ker se tako zakopljejo v stare rokopise, slovnice in zastarane oblike, kakor krt v zemljo. (To je grda zarobljenost.)

Da pa vsim mila ni, naša vsa šola lahko v dokaz služi, ker vsak je ima že toliko v že-

mestni odbor je sklenil naložiti 10% priklade na davke; ali bodo to priklado tudi častniki plačevali? Gotovo ne, ker se jim davek že v Gradcu odšteje od plače. — Kompetenten, to vprašanje rešiti, pa je deželni zbor na vsak način, zato, ker nadzoruje sestavljanje zapisnikov.

Na to se sprejmeta predloga deželnega odbora.

Za tem pride na vrsto poročilo dež. odbora o volitvah poslancev gosp. Pakiža in Braune-ta. Zopet se vzdigne gosp. Dežman in prosi besede.

„Že dve leti“, pravi „visel je Damoklejev meč nad glavami ljubljanskih poslancev, in celó izročilne pole morale so se po vsih kotih izleči iz prahú, da bi se našel kje kak pogrešek; kako, da gre pri Pakižu tako lahko?“ — Navede potem §. 6. reda dež. zb. vol., češ, da se po tem paragrafu morajo voliti vsakikrat, kedar se voli nov poslanec, tudi vnóvič volilni možjé, kar se pa tukaj nikakor ni zgodilo. In kako se je volilo! Več volilnih mož že davno ne biva v tistem kraju, morali so od daleč priti volit. Tudi so se med tem vršile že mnogokrat občinske volitve, tako da je zapisnik volilcev že ves drugačen od onega, ki je bil podlaga onim volitvam, pri katerih so se sedanji volilni možje izbirali. Pa bi še nihče ne protestiral zoper veljavnost take volitve, ako bi bil poslanec izvoljen z veliko večino; toda tukaj je zmagal le z enim svojim glasom in volilni kraj je velik, toraj se ne more reči, da je voljen po volji ljudstva. Zarad tega se je on (Dežman) nadjal, da bo tudi tukaj, kakor v Ljubljani, deželni odbor volitev natančno preiskoval, ker pa se to ne zgodi, stavi govornik predlog, da se voli odsek 5 udov, kateri naj bi preiskoval volitev poslanca Pakiža.

Ta predlog se po nemškutarjih dovoljno podpira.

Gosp. dr. Costa: Danes smo slišali iz ust predgovornika nekaj čisto novega iz volilnega reda. Če primerja gosp. Dežman volitve kmečkih občin z mestnimi, je v veliki zmoti, ker tam se voli posredno — po volilnih možéh —, tukaj pa neposredno. Toraj se pri volitvah na kmetih dopolniti mora le to, kar je potrebno. Da je gosp. Dežman na krivi poti, temu je več dokazov iz navade preteklega časa. Ko pred nekoliko leti ni hotel vstopiti v Črnomlji voljeni poslanec v deželni zbor, voljen je bil drug po ravno tistih volilnih možéh, tako tudi pri dr. Zarniku, dr. Razlagu, Tavčarju itd. Sicer pa ima deželni zbor le to preiskavati, ali se

je volitev postavno vršila, ne pa, s koliko večino glasov je bil voljen poslanec. Vlada je razpisala volitev, vlada sestavila imenik volilcev. Če so se volilni možje preselili v drug okraj, bi bil to le pri direktnih volitvah zadržek, pri volitvah za deželni zbor pa bi bil n. pr. tudi gospod Dežman v Ribnici lahko voljen za volilnega moža in bi šel tje volit. Glasovi takih volilcev niso neveljavni, marveč hvala jim gre, da se niso ustrašili dolge poti in stroškov, ko je šlo za narodno stvar. Vrh tega se je v Ljubljani protestiralo zoper volitev, in preiskava se je začela, ker se je dvomilo nad tem, ali so bili vsim volilcem volilni listi izročeni, ali ne. O volitvi gosp. Pakiža pa ni nikakoršnega protesta. Toraj naj se ta volitev potrdi.

Za dr. Costa govori deželni predsednik grof Auersperg in podučí gosp. Dežmana, da, kakor se deželni poslanci volijo na šest let, tako so tudi volitve volilnih mož za šest let veljavne.

S tem pritrdi temu, kar je gosp. dr. Costa govoril.

Volitvi gosp. Pakiža in Braune-ta se po tem potrdite, vendar nemškutarji glasujejo zoper potrjenje Pakiža.

Predlog Dežmanov ni obveljal.

Pri točki: predlog deželnega zbora o podelitvi stanovine (200 gld.) za kurata v deželnih dobrodelnih napravah se oglasi baron Apfalter. Ne deželni zbor — pravi —, marveč škofijstvo je volilo kurata J. Turka in mu določilo plačo. Toraj naj se ta stvar natančno preišče, predno se temu kuratu oni znesek iz deželnega zaklada dovoli.

Gosp. dr. Bleiweis pojasni v kratkem to stvar. Gospa Jalenova je v ustanovnem pismu 10. decembra 1855. l. odločila 400 gld. v srebru za kurata, ki oskrbuje deželne dobrodelne naprave, knezoškofijski ordinarijat, kateri ima oddajati to službo, podelil je tisto leto s plačo gosp. J. Turku. Da bi on zagotovljeno mu stanovanje dobil v bolnišnici, se je veliko komisijoniralo, pa ni bilo mogoče in tako je pretrpel brez stanovanja 17 let s plačo 420 gld. Pred njim se je plačevalo oo. Frančiškanom za oskrbovanje duhovnih opravil po 100 gld. na leto in tako je gosp. Turk v 17 letih prihranil deželi 1700 gld.; že zarad tega bi se mu moral povišati znesek 200 gld. Vrh tega je njegov posel jako težaven, on ima 2300 do 2500 duš na leto v fari in po 300 do 330 pogrebov. Po deželi so kužne bolezni, le tu pa tam in le malo časa, pri njem v bolnišnici pa vselej, če

so le kje; toraj je on v vedni nevarnosti. Plača 420 gld. je za tak posel premajhna.

Apfalterov predlog, da se plača 200 ne dovoli, potem pade, ker so le nemškutarji za-nj.

Zdaj pa se vzdigne dr. Suppan in zakadí svojo kljuso v duhovstvo. On obžaluje, da je Apfalterov predlog padel, kajti dovoljenje tega zneska je nova teža za deželni zakla. Njemu ne gre v glavo, kako da bi morala dežela za duhovne skrbeti in ravno za katoliške, da-si v bolnišnico prihajajo tudi ljudje druge — protestanto vske — vere. Po škofijstvu nastavljeni kurat ni v nobeni postavni zvezi z deželnim odborom in če se mu zdaj kaj dovoli, bo zahteval vedno več. Po njegovih (Suppanovih) mislih ima za duhovne po takih napravah skrboti verski zaklad, ne pa dežela.

Dr. Costa: Dežela ima tudi druge zavode, v katerih skrbi za duhovne, n. pr. posilno delalnico, kjer plačuje duhovnika iz deželnega zaklada. V bolnišnici pa je duhoven še bolj potreben in če bi ga ne imeli, bi ga morali preskrbeti. Za protestante ga nam ni treba, ker pride le redko kateri v bolnišnico, še vsako leto eden ne.

Za njim vstane vrli poslanec Kramarič, se obrne proti Apfalteru in Suppanu in reče: „Če bi šlo za kaj družega, bi gospod baron in gosp. Suppan gotovo ne oporekala zarad tacega malega zneska; le zoper uboge duhovne se spravita na noge. Jaz vem, če bi se imel dovoliti znesek za kakega protestantskega pastorja, bi mu ne dovolili ubogih 200, ampak 4000 gld.“

„Dobro!“ se bere na obrazih naših poslancev in poslušalcev in dr. Suppan, po priprostem kmetu tako pobit, poobesi obraz, menda ga je sram. Naj ga le bo!

Konečno poprime še gosp. dr. Bleiweis besedo. Čudi se, kako more Suppan reči, da dežela nima skrbeti za duhovne po svojih dobrodelnih zavodih. Ravno tako, kakor telesno, jim mora preskrbeti duševno hrano. Strah Suppanov, da bi g. Turk, ako se mu zdaj 200 gld. dovoli, potem ne zahteval več, je prazen; če bi preveč zahteval, kdo nas sili, da bi mu dovolili? Ko je vlada imela v rokah oskrbnitvo tih zavodov, je tudi plačevala po 100 gld. na leto, dasiravno je bilo opravila mnogo manj od zdaj.

Po tem razgovoru se je sprejel predlog deželnega odbora, po katerem dobi gosp. Turk 200 od 1. julija t. l. naprej za stanovanje tako dolgo, dokler ne dobi stanovanja v bolnišnici. Nemškutarji, se ve da, so nasprotno glasovali

lodu, da se mu preseda, da si ravno je še vsacemu kaj manjka. (Če je manjka, je ni preveč.)

Od skrivnosti, ki bi jih slovnica spremljevala, nič ne vem, in ako bi tudi kaj vedil, od skrivnosti se ne sme govoriti. (Vsaj toliko bi se moglo povedati, v čem skrivnost obstojí.)

Na čelu je tej nalogi zapisana razsodba:

Slovnica dosti olikana, če tudi negotna.

Vredeva trda, zoprna, slovniški učenosti sovražna, neizpeljana.

II. „Ali se je Homer učil slovnice, ali pa Mozes? Učeni možje še niso skazali tega. Ali pa zavoljo tega ni slovnica potrebna? — Potrebna je! Zakaj? zato ker je Kvintilijan rekel. On gotovo ni brez pomisleka govoril. Verjemimo mu torej in učimo se slovnice, saj je ona spremljevalka skrivnost. Kdor se nje uči, na veke ne bo pogubljen, ker le tisti, ki nima skrivnost na jeziku, in ki to v srcu obdrži, kar mu prijatelj ali kdo drugi zaupa, je

mož, ki prijatla ljubi, kakor Bog zapové, bo zveličan. (To ne gre sem.) Srečen je torej tisti, ki se slovnice uči.

Ona prinese veliko koristi; če se postavim učenec slabo slovnice uči, koliko jeze prizadene učeniku, koliko risov mora ta s tužnim srcem narediti, in svinčnik se grobu bliža. Ali ni torej vsak bedakast, če se slovnice bojí, šaj še ni nobenemu nič hudega storila, razun tistemu, ki hoče bistroumno kako slovniško resnico spričati, in ga strela pravega moža v molčanje pobije. — Potrebna je mladim. Resnično, v Rimu je vsak deček najprej k slovničarju šel, in ko je enmalo odrastel, koj ga je zapustil. Torej je nam treba, zdaj dokler smo še majhni dečki, se slovnice učiti, kadar bomo pa seženj veliki, se bomo kaj družega poprijeli, in to nam bo gotovo dobro od rok šlo, ker bomo trdo na slovnici stali. (Vse je skrhanó in nezvezano.) —

Prijetna je starim, saj imamo dosti izgledov, toraj nam ni treba tega dalje dokazovati. — Kaj iz tega sledí?

Učimo se slovnice pridno, ker le ona je, ki nas v pisanji vodi po pravi poti, da ne zaideemo v goščavo zmot, ker vsak, ki enkrat vanjo zajde, je revež, kterege je oslepila zmeta, da se je bo le s težkim srcem znebil. In ta človek je gotovo pomilovanja vreden. (Naloga je vsa zanemarjena.) Horaci je rekel:

Vos exemplaria graeca versate manu diurna, versate manu nocturna.

In kar je rekel Horaci, to bomo obrnili na slovnico in zaklicali:

„Učimo se slovnice z dušo in telesom.“ (Kje je pamet?)

Konec te naloge je opomba: „Vaša oholnost, prehlopnost, prejezičnost Vam žugajo prepad. Na čelu pa:

Slovnica sama na sebi ni brez veljave.

Vredeva trda, neslana, grčasta. (Dalje prih.)

Deželni zbor Štajarski.

Prva seja 26. nov. se je pričela po stari navadi. Po slovesni maši prišlo je okoli 34 poslancev v zbornico. Kaiserfeldov nagovor je bil naroden, brez barve, nepomenljiv, omenjal je precejšno število predlogov, ki se imajo rešiti. Potem je poslanec Schloffer predlagal adresu do cesarja o 25letnici in volitev odseka 6 udov, ki naj jo sestavi. Od pravne stranke voljen je bil gosp. Karlon v odsek. Schloffer je v svojem govoru omenjal tudi velike sreče, ki nam je došla po volilni reformi. Poslanec Gleisberg, po dunajskem „polomu“ potolčen, odložil je svoj mandat; ta gospod je bil še precej pravičen in radodaren. On je žrtev liberalnega gospodarstva. Napad zaradi prevzetja šolnine po deželnem zakladu se ima zopet pričeti. V zadnjem zasedovanju je ta predlog komaj padel, pa liberalci ga bodo zopet predložili.

Druga seja je bila 27. nov. Poslanec Syz stavi predlog, naj se vladi priporoči prejšnje zidanje železnic Dunaj-Novi in Knittelfeld-Zaprešič. Predlog se sprejme. Potem govori poslanec dr. Schloffer o svečanosti 25 letnega vladanja cesarjevega in stavi predlog v imenu odbora, ki je imel o tej svečanosti poročati, naj se ustanovi več štipendij; med njimi 2 po 100 gl. za c. kr. višjo realko v Mariboru in 6 štipendij po 100 gl. za državne gimnazije v Gradcu, Mariboru in Celji, in za realke v Ljubljani in Ptuj; dalje naj se Nj. Veličanstvu pošlje adresa, katero naj pod vodstvom dež. predsednika nese deputacija 4 udov cesarju. Ta predloga se enoglasno sprejmeta, in se za izročanje adrese izvolijo Schreiner, Kellersperg, Dominkuš in Platz.

Dalje je bil na dnevnem redu načrt postavbe o novem vredjenju zemljišnih knjig. Volitev 7 udov, katerim se bo to delo izročilo, se je postavila na dnevni red prihodnje seje.

Dopisi.

Iz Tržaške okolice, 26. novembra. — Habemus pontificem! imamo že župana, in sicer prejšnjega dr. D'Angeli-ja, ki je bil 24. t. m. s 37 glasovi proti 14 izvoljen. Tudi oba podpredsednika sta prejšnja ostala, namreč znani lahon Hermet in dr. Pitteri. Že zadnjič sem omenil, da bo konservativna stranka v zboru komaj nad 20 glasov štela; pri tej volitvi pa se je pokazalo, da še toliko glasov ne zmore, kajti nasprotni kandidat je pri volitvi županovi dobil le 14 glasov, pri volitvah podpredsednikov pa 10 in 11 glasov. Mnogo takih, od katerih se je upalo, da se bodo držali konservativne stranke, je zadnji čas odpadlo k nasprotnemu taboru, in naj brže bo vse sicut erat in principio.

Najbolj osupnila nas je pa vest, da se je g. Burgstaller, ki je v mestu in okolici voljen, poslanstvu za mesto odpovedal in ono za okolico obdržal. G. Burgstaller je sicer pošten mož in spada k tako imenovani konservativni stranki, če je tudi on ni že zakrenil; tudi se mu ne more očitati, da ne bi bil v materijalnih rečeh dosedaj veliko za svoj volilni okraj storil, a kar se narodnosti tiče, je Lah z dušo in telesom in v teh zadevah okolici ni le nič koristil, ampak bil je vselej hud nasprotnik in bo najbrže tudi v prihodnje. On je veliki posestnik in stanuje po zimi navadno v mestu, po letu pa na svojem posestvu v Banah blizu Občine. Ako so Burgstallerjevi častilci ali velikoveč nadležneži mu že hoteli nakloniti čast, da je bil voljen tudi v okolici, ko je bila nje-

gova volitev v mestu že znana, ni pa to nikakor prav bilo, da so ga potem še pregovorili, da je poslanstvo za mesto popustil. Če je hotel kandidovati za okolico, zakaj je pa kandiduro za mesto prevzel? Tudi bi za g. Burgstallerja večja čast bila, biti poslanec prvega volilnega reda, nego okolice. Njegovi častilci naj bi bili pomislili, da ako bi bil g. Burgstaller poslanstvo za mesto obdržal, bi njegovi volilci iz okolice bili na dobičku, ker bi bili imeli tudi med mestnimi poslanci enega podpiralca svojih materijalnih zadev; častilci njegovi bi pa tudi nobene zgube ne bili trpeli, ker bi jih tudi pozneje nobeden ne bi spodjedal.

Najbolj žalostno je pa to, da bo zdaj na mesto g. Burgstallerja v mestu gotovo voljen privrženec „Progressove“ stranke, ki bo, da si je že zdaj močna, za glas zopet močnejši, konservativna pa za en glas slabiji, in to brez vse potrebe.

Domače stvari.

(*Katoliška družba*) bode napravila v spomin petindvajsetletnice cesarjeve 8. t. m. zvečer ob 6. uri v Virantovi hiši tombolo, in čisti znesek se bode obrnil za obleko revnih šolskih otrok.

(*Ljubljanski mestni zbor*) je poslal cesarju za petindvajsetletnico adreso in ustanovil štiri štipendije po 50 gl. za ubožne realce. Ob enem se je dovolilo 300 gold. iz mestne blagajnice za obleko in obutalo revnim šolskim otrokom.

(*Ženo*) bukoveza Klemensa so te dni mrtvo izlekli iz Save; vzrok samomora ni natančneje znan.

(*Osemletna deklica*) Marija Grum se pogreša. Hodila je k nunam v šolo, pa v petek menda ni znala in se je zbala domu iti, da bi ne bila kaznovana.

Klic!

Med različnim človeškim uboštvom ga pač ni bolj usmiljenja vrednega, kakor jo ono, če zbolé otroci siromaških starišev in brez naj potrebnjšega živeža po mokrotnih, nezdravih stanovanjih bledé do smerti. Velikodušna ljudoljubnost prizadeva si že osem let polajšati tako nesrečno siromaštvo in vzdržuje z redko žrtvoljubnostjo otroško bolnišnico, kateri blagovoli naša presvitla cesarica Elizabeta, spoznavši blagi namen, skazovati svoje najvišje varstvo.

Bližamo se ravno onim lepim dnem, ki srca vseh prebivalcev široke Avstrije više vzdiguje, Cesarja vladarstvenemu jubileju. Kako bi se pač ta pri nas mogel v tem obziru slavnejše obhajati, kakor če se s pravo milosrčnostjo spominjamo onih siromaških otrok!

Starši vi, ki ste tako srečni, da zamorete za svoje bolne otroke skrbeti v lastni hiši; vi blagi ljudoljubi, ki ste navajeni uboštvu drugih pomagati, ne pustite preteči tega praznika, da bi ne odprli svoje blage roke in tam ne pomagali, kjer je pomoč tako potrebna! Vsak še tako mali znesek se sprejme z največjo hvaležnostjo in se potrdi prejem po časnikih. Če bi po nabranih milih darovih bilo mogoče, je namenjeno v spomin, na veliki praznik ustanoviti eno posteljo.

Gospa grofinja Zofija Auerspergova sprejema kot namestnica presvitle varhinje poslani darove, ravno tako tudi vodstvo in nadzorništvo otročje bolnišnice.

V Ljubljani 27. novembra 1873.

Nadzorništvo
otročje bolnišnice.

Listnica vredništva.

G. A. B. v Lj.: Hvalevredna poskušnja domača, toda še nezrela za občinstvo, tem manje, ker vsaki čas pričakujemo že davno obetanega „Spomenika Preširnovega“.

Umrlj so:

28. nov. F. Sedaju, prižigovalcu svetilnic, otrok žensk. sp., v sili krščen, 2. minut, za slabostjo. — Norbert Bilina, zasebnik, v 82. letu, za oslabiljenjem.

29. nov. Marija Baltič, žena c. k. dež. sodnije pristava, v 70. letu; za mrzlico. — Marija Weisfekt, otrok nadzornika kaznilnice, 9. tednov, za kašljem. — Margareta Obreza, delalka, 66 l., za vodenico.

30. nov. Ana Perše, delalka v cig. fabr., 30 l., za kozami.

Telegrafične denarne cene

28. novembra.

Papirna renta 68.70. — Srebrna renta 73.75. — 1860letno državno posojilo 102.30. — Bankine akcije 9.80 — Kreditne akcije 225.75. — London 113.30. — Srebro 108.75. — Ces. kr. cekini —. — Napoleonsd'or —.

Denarstvene cene.

Državni fondii.		Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta		69.—	69.20
5% renta v srebru		73.50	73.65
Srečke (lozi) 1854. l.		95.—	95.50
„ „ 1860. l., celi.		102.25	102.75
„ „ 1860. l., pol.		109.—	110.—
Premijski listi 1864. l.		135.50	136.—
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		89.50	90.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%		89.50	90.50
Ogerske po 5%		75.—	75.75
Hrvaške in slavonske po 5%		74.—	74.50
Sedmogradske po 5%		73.—	73.50
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		978.—	980.—
Unionske banke		112.50	113.—
Kreditne akcije		227.—	227.50
Nižoavstr. eskomptne družbe		860.—	865.—
Anglo-avstr. banke		136.75	137.—
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gl. a. v.		168.50	169.—
Tržaške „ 100 „ k. d.		—.—	—.—
„ 50 „ „ „		56.—	57.—
Budenske „ 40 gl. a. v.		23.50	24.—
Salmove „ 40 „ „ „		34.—	35.—
Palfi-jeve „ 40 „ „ „		23.—	23.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „		31.50	32.—
St. Genois „ 40 „ „ „		23.50	24.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „		22.50	23.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „		24.50	25.—
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.38	5.40
Napoleonsd'or		9.09	9.10
Srebro		108.85	109.—

Javna zahvala.

Podpisani se zahvaluje

prvi občni zavarovalni banki „Sloveniji“

v Ljubljani za hitro in pošteno povrnitev škode, ki je nastala na njegovih poslopih, zavarovanih pri oni banki, vsled požara od dne 1. novembra l. l. ter jo p. n. občinstvu najgorkeje priporoča, in sicer ne le zato, ker je domač zavod, marveč tudi zato, ker je poštena in pravična.

V Velesovem dne 20. nov. 1873.

Juri Kern, poškodovanec-

J. Čuk, priča.

(14—2)

Franc Nadižar, priča.

Prva občna zavarovalna banka

„Slovenija“

v Ljubljani.

P. n. občinstvo opozorujemo s tem, da gospod **Andrej Jekovec**

od danes ni več v naši službi, torej ne sme v imenu banke niti zavarovanj sklepati, niti zadati jemati.

V Ljubljani dne 28. nov. 1873.

(15—1)

Ravnateljstvo.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.